

DECIZIE

10 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Ion Druță
Maria Ghervas
Iurie Bejenaru
Victor Burduh

examinând recursul declarat de către Ala Pavlicenco, reprezentată de avocatul Mihail Balaban,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ala Pavlicenco împotriva lui Andrei Pavlicenco, intervenient accesoriu Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei Anenii Noi, cu privire la modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copilului minor într-o sumă bănească fixă, permiterea ieșirii din țară a copilului minor, permiterea stabilirii domiciliului copilului minor în România, permiterea perfectării actelor de identitate românești, fără acordul tatălui și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 21 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a casat hotărârea din 18 octombrie 2018 a Judecătoria Anenii Noi, sediul Central și s-a pronunțat o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 13 iunie 2018, Ala Pavlicenco a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Andrei Pavlicenco, intervenient accesoriu Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei Anenii Noi, cu privire la modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copilului minor într-o sumă bănească fixă, permiterea ieșirii din țară a copilului minor, permiterea stabilirii domiciliului copilului minor în România, permiterea perfectării actelor de identitate românești, fără acordul tatălui și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că prin hotărârea din 22 iunie 2016 a Judecătoria Bender a fost desfăcută căsătoria încheiată între Ala Pavlicenco și Andrei Pavlicenco, domiciliul copilului minor XXXXXX, născută la 20 octombrie 2011, a fost stabilit cu mama, iar pentru întreținerea copilului minor s-a dispus încasarea din contul pârâtului, a pensiei alimentare în cuantum de ¼ din salariu și alte venituri.

Ala Pavlicenco a menționat că atât în timpul căsătoriei, cât și după desfacerea acesteia, pârâtul nu a manifestat interes de a comunica cu copilul, nu a participat activ și eficient la educația și întreținerea acestuia, uneori având un comportament violent

față de ea și copil. Însă, având în vedere vârsta fragedă a copilul, acesta necesită o îngrijire și un comportament mai special, iar pârâtul manifestă o atitudine de ignoranță, neglijând obligațiile sale de părinte față de fiică.

Mai mult, reclamanta a relatat că este în decursul dobândirii de către copilul minor a cetățeniei României, iar pentru stabilirea domiciliului copilului minor în România și perfectarea actelor de identitate românești, este nevoie de acordul tatălui, autentificat notarial, precum și necesită ieșirea din țară a minorului, pentru a se prezenta la oficiul Stare Civilă și la oficiul Pașapoarte a României, dar pârâtul refuză să se prezinte la notar pentru a perfecta acordul.

Ala Pavlicenco a specificat că este angajată în România, fapt ce îi permite să asigure copilului condiții de trai mai bune decât în Republica Moldova, copilul ar avea un trai mai bun într-o țară europeană și ar beneficia de o îngrijire mai bună din partea statului român.

Suplimentar, reclamanta a invocat că prin acțiunile pârâtului sunt încălcate drepturile copilului la libera circulație, la părăsirea țării, la emigrare și la perfectarea actelor de identitate.

Ala Pavlicenco a solicitat modificarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copilului minor XXXXXX, născută la 20 octombrie 2011, cu încasarea pensiei pentru întreținerea minorului în sumă bănească fixă de 2190 lei, permiterea ieșirii din țară a copilului minor, permiterea stabilirii domiciliului minorului în România și perfectarea actelor de identitate românești, fără acordul tatălui, exprimat prin declarație autentificată notarial și încasarea din contul pârâtului a cheltuielilor de judecată.

Pe parcursul examinării cauzei, reclamanta a depus cerere de completare a acțiunii, solicitând suplimentar permiterea înscrierii pentru studii și efectuarea studiilor copilului minor XXXXXX în România, fără acordul exprimat prin declarație autentificată notarial al tatălui Andrei Pavlicenco.

Prin hotărârea din 18 octombrie 2018 a Judecătorei Anenii Noi, sediul Central, acțiunea formulată de XXXXXX s-a respins, ca neîntemeiată (f.d. 82, 85-88).

Pentru a hotărî astfel, instanța de judecată a constatat că solicitarea cu privire la modificarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copilului minor și încasarea pensiei alimentare în sumă bănească fixă este neîntemeiată, deoarece reclamanta nu a probat că starea materială a pârâtului s-a îmbunătățit după pronunțarea hotărârii din 22 iunie 2016 a Judecătorei Bender.

Cu privire la cerința de acordare a dreptului de a ieși din țară a minorului XXXXXX și stabilirea domiciliului cu mama în România, instanța a relatat că refuzul pârâtului este reglementat în conformitate cu interesele copilului, deoarece deplasarea copilului peste hotarele țării nu va fi una temporară, ci permanentă, ceea ce va defavoriza legătura dintre tată și fiică. Totodată, prima instanța a menționat că potrivit Legii nr. 269-XIII din 09 noiembrie 1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, copilul poate ieși din țară fiind însoțit doar de unul din părinți, fără acordul celuilalt.

Privind solicitarea de a permite perfectarea actelor de identitate românești și înscrierea la studii în România, instanța de fond a specificat că prin admiterea cererii se va contribui la ruperea oricărei legături dintre tată și fiică. Mai mult, procedura de eliberare a actelor de identitate românești este reglementată de cadrul legal al României, dar nu al Republicii Moldova și nu ține de competența instanței de judecată.

Împotriva acestui act judecătoresc, la 05 noiembrie 2018, Ala Pavlicenco a declarat apel, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii din 18 octombrie 2018 a primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii (f.d. 90).

Prin decizia din 21 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Ala Pavlicenco, s-a casat hotărârea din 18 octombrie 2018 a Judecătorei Anenii Noi, sediul Central, fiind pronunțată o nouă hotărâre după cum urmează:

S-a admis parțial acțiunea înaintată de Ala Pavlicenco.

S-a dispus modificarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copilului minor XXXXXX, născută la 20 octombrie 2011, stabilit prin hotărârea din 22 iunie 2016 a Judecătorei Bender în proporție de $\frac{1}{4}$ din toate veniturile, prin încasarea din contul lui Andrei Pavlicenco în beneficiului Alei Pavlicenco, a pensiei alimentare în sumă bănească fixă de 1100 lei lunar, începând cu 13 iunie 2018 și până la atingerea majoratului copilului.

S-a permis ieșirea din țară a copilului minor XXXXXX, născută la 20 octombrie 2011, împreună cu mama Ala Pavlicenco, fără acordul tatălui Andrei Pavlicenco. În rest, pretențiile înaintate s-au respins ca neîntemeiate.

S-a dispus încasarea din contul lui Andrei Pavlicenco în beneficiului Alei Pavlicenco, a cheltuielilor de judecată în sumă de 175 de lei (f.d. 119-127).

Referitor la procesul de luare a acestei soluții, instanța de apel, a constatat că solicitarea de încasare a pensiei pentru întreținerea copilului minor, este întemeiată, deoarece în timpul examinării cauzei s-a stabilit că pensia alimentară pe care o achită intimatul este foarte mică și nu acoperă cheltuielile necesare pentru întreținerea copilului. Totodată, Curtea de Apel a stabilit că intimatul este încadrat în câmpul muncii, în domeniu construcției și pe lângă salariu și pensia pentru dizabilitate, are și alte venituri neregulate, fiind în stare să achite pensia pentru întreținerea minorului în sumă bănească fixă.

Cu privire la pretenția apelantei de a permite ieșirea din țară fără acordul tatălui, Curtea de Apel Chișinău a considerat-o întemeiată, din motiv că refuzul intimatului nu corespunde cu interesele supreme ale copilului, fiind o ambiție al acestuia.

În privința solicitării de a permite stabilirea domiciliului copilului minor în România, fără acordul tatălui și permiterea perfectării actelor de identitate românești, instanța de apel le-a considerat neîntemeiate, deoarece sunt lipsite de suport legal, iar instanța nu este abilitată prin lege cu împuterniciri de a soluționa chestiunea perfectării actelor de identitate care urmează a fi eliberate de un alt stat.

La 08 mai 2019, Ala Pavlicenco, reprezentată de avocatul Mihail Balaban, prin intermediul oficiului poștal, a declarat recurs împotriva deciziei din 21 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia în partea respingerii acțiunii, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie admis capătul de cerere cu privire la permiterea stabilirii domiciliului copilului minor în România și permiterea perfectării actelor de identitate românești în urma dobândirii de către aceasta a cetățeniei României, fără acordul tatălui.

În motivarea dezacordului cu decizia contestată, recurenta a afirmat că instanța de apel a pronunțat decizia din 21 februarie 2019 cu încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural.

Ala Pavlicenco a menționat că Curtea de Apel Chișinău nu a aplicat prevederile art. 5 alin. (4) din Codul civil (redacția până la 01 martie 2019), care stipulează că

instanța de judecată nu este în drept să refuze înfăptuirea justiției în cauzele civile pe motiv că norma juridică lipsește sau este neclară.

Mai mult, recurenta a relatat că pentru perfectarea actelor de identitate românești (certificatul de naștere și pașaportul), minorii au nevoie de acordul tatălui, exprimat printr-o declarație autentificată notarial, însă, ultimul refuză categoric să se prezinte în fața notarului.

Ala Pavlicenco a specificat că are încheiat un contract de muncă în România, care îi permite să asigure copilului condiții de trai mai bune decât în Republica Moldova; dorește ca și copilul să poată beneficia de dreptul de locui în România, unde ar putea beneficia de o îngrijire mai bună din partea statului, de un sistem de învățământ mai performant, iar prin acțiunile lui Andrei Pavlicenco sunt încălcate drepturile copilului la libera circulație, la părăsirea țării, la emigrare, cât și la perfectarea actelor de identitate românești, în legătură cu dobândirea cetățeniei unui alt stat.

La 06 iunie 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs lui Andrei Pavlicenco și Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei Anenii Noi, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f.d. 117).

La 04 iulie 2019, Andrei Pavlicenco a depus referință asupra cererii de recurs, solicitând respingerea recursului și menținerea deciziei din 21 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 123-124).

În procedura de filtru, prevăzută de articolul 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată a constatat că obiectul prezentei cererii se referă la decizia din 21 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. La fel, instanța de judecată nu a identificat faptul că recursul a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs.

Pe baza celor analizate, prin încheierea din 03 iulie 2019 a Curții Supreme de Justiție, cererea menționată mai sus s-a considerat admisibilă pentru examinarea în fond (f. d. 122).

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. În realitate, opiniile lor vizează aspecte juridice tehnice care nu implică nicio revizuire a faptelor care ar putea necesita o audiere publică (a se vedea Mutu și Pachstein vs Elveția, 2 octombrie 2018, parag. 187). Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurenta și intimatul au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, Eriksson vs Suedia, 12

aprilie 2012, parag. 66, 72, Pönkä vs Estonia, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, parag. 26 – 27).

Verificând decizia din 21 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și cererea de recurs, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, în partea respingerii capătului de cerere cu privire la permiterea stabilirii domiciliului copilului minor în România și permiterea perfectării actelor de identitate românești, fără acordul tatălui, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1), lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În acord cu articolul 432 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

Instanța de recurs menționează că Ala Pavlicenco a contestat decizia din 21 februarie 2019 a instanței de apel, în partea respingerii capătului de cerere cu privire la permiterea stabilirii domiciliului copilului minor în România și permiterea perfectării actelor de identitate românești. Prin urmare, Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție se va expune doar în limitele solicitărilor din recurs.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

Din materialele cauzei rezultă, că, prin hotărârea din 22 iunie 2016 a Judecătoriei Bender, s-a desfăcut căsătoria dintre Ala Pavlicenco și Andrei Pavlicenco, s-a dispus stabilirea domiciliului minorului cu mama și încasarea din contul lui Andrei Pavlicenco în beneficiul Alei Pavlicenco a pensiei pentru întreținerea copilului minor în mărime de $\frac{1}{4}$ din salariu și alte venituri (f.d. 8).

Ulterior, la 13 iunie 2018, Ala Pavlicenco a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Andrei Pavlicenco, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială, Tineret și Protecție a Familiei Anenii Noi, cu privire modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copilului minor într-o sumă bănească fixă, permiterea ieșirii din țară a copilului minor, permiterea stabilirii domiciliului copilului minor în România, permiterea perfectării actelor de identitate românești, fără acordul tatălui și încasarea cheltuielilor de judecată (f.d. 4-7).

În cadrul ședinței de judecată din 10 octombrie 2018 a Judecătoria Anenii Noi, sediul Central, intimatul a invocat dezacordul cu solicitarea de a permite stabilirea domiciliului copilului minor în România, deoarece nu o să-și vadă fiica (f.d. 81 - verso).

Prin hotărârea din 18 octombrie 2018 a Judecătoria Anenii Noi, sediul Central, acțiunea formulată de Ala Pavlicenco s-a respins, ca neîntemeiată (f.d. 82, 85-88).

Prin decizia din 21 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Ala Pavlicenco, s-a casat hotărârea din 18 octombrie 2018 a Judecătorei Anenii Noi, sediul Central, fiind pronunțată o nouă hotărâre, prin care s-a modificat cuantumul pensiei pentru întreținerea copilului minor și s-a permis ieșirea din țară a copilului minor, împreună cu mama, fără acordul tatălui (f.d. 119-127).

Colegiul relevă că instanțele ierarhic inferioare în motivarea soluției de respingere a capătului de cerere cu privire la permiterea stabilirii domiciliului copilului minor în România și permiterea perfectării actelor de identitate românești, au invocat că pretențiile sunt lipsite de suport legal, iar instanțele nu sunt abilitate prin lege cu împuterniciri de a soluționa chestiunea perfectării actelor de identitate românești care urmează a fi eliberate de un alt stat.

Asupra argumentelor invocate de Curtea de Apel Chișinău, instanța de recurs menționează că, în conformitate cu art. 5 alin. (4) din Codul civil (redacția anului 2002), instanța de judecată nu este în drept să refuze înfăptuirea justiției în cauzele civile pe motivul că norma juridică lipsește sau că este neclară.

Prin urmare, Colegiul consideră că instanța nu este în drept să respingă pretențiile reclamantului doar pentru motivul că nu există o lege care să reglementeze cazul concret, sau că legea nu este clară, sau că legea este pasibilă de mai multe interpretări. În acest sens, Colegiul lărgit amintește că art. 6 parag. 1 din CEDO garantează dreptul de acces la o instanță pentru soluționarea litigiilor civile. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) consideră că acest drept de acces la o instanță include nu numai dreptul de a introduce o acțiune, ci și dreptul la o „soluție” juridică a litigiului. Ar fi iluzoriu pentru ordinea juridică internă a unui stat contractant să permită unei persoane să introducă o acțiune civilă în fața unei instanțe, fără a se asigura că hotărârea va fi decisă definitiv la sfârșitul procedurii (a se vedea, printre altele, Lupeni Greek Catholic Parish și alții vs România (M.C.), 29 noiembrie 2016, parag. 86 sau Sultan vs Republica Moldova, 5 iunie 2018, parag. 23).

În corespundere cu art. 30, paragraful 1 din Tratatul între Republica Moldova și România cu privire la asistența juridică în materie civilă și penală din 06 iulie 1996, în vigoare la 22 martie 1998, raporturile juridice dintre părinți și copii se stabilesc potrivit legii părții contractante al cărei cetățean este copilul. În cazul în care copilul domiciliază pe teritoriul celeilalte părți contractante, poate fi aplicată legea acestei părți, dacă este mai favorabilă interesului copilului.

Conform paragrafului 2 din același articol, se constată că pentru a hotărî asupra raporturilor juridice, prevederile art. 29, paragrafele 2 și 3 se aplică în modul corespunzător.

Articolul 29, paragraful 2 al Tratatului menționat mai sus, prevede că soluționarea cauzelor aparține autorităților competente ale părții contractante al cărei cetățean este copilul.

Astfel, instanța de recurs constată că copilul minor XXXXXX, născută la 20 octombrie 2011, este cetățean al Republicii Moldova, fapt confirmat prin copia certificatului de naștere nr. NA-VI 1331976, eliberat la 21 octombrie 2011 (f.d. 12).

Din aceste raționamente legale, Colegiul judiciar consideră eronată concluzia instanței de apel cu privire la faptul că instanța nu este abilitată prin lege cu împuterniciri de a soluționa chestiunea cu privire la permiterea stabilirii domiciliului copilului minor în România și permiterea perfectării actelor de identitate eliberate de un alt stat. În esență, având în vedere faptul că minorul este cetățean al Republicii

Moldova, dar ținând cont și de interesul superior al copilului, examinarea prezentei cauze și stabilirea raporturilor între părinți și copii, este de competența instanțelor de judecată naționale.

În speță, problema de drept menționată mai sus prevede două principii care la prima vedere nu se pot concilia: dreptul părintelui de a se vedea și comunica cu copilul său și dreptul copilului la libera circulație, manifestată prin posibilitatea domicilierei sale în altă țară cu unul din părinți și primirea educației necesare.

Astfel, dreptul părintelui de a-și vedea copilul este reglementat de art. 58 alin. (1) din Codul familiei, care stipulează că părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sînt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

Totodată, drepturile stipulate de art. 51 alin. (3) din același cod, menționează că copilul are dreptul la educație din partea părinților, la dezvoltarea capacităților intelectuale, la libertatea gândirii și conștiinței, la apărarea demnității și onoarei.

Cu toate acestea, Colegiul judiciar menționează că la deciderea asupra priorității aplicării principiilor concurente, urmează a fi aplicat acela care corespunde interesului superior al copilului. Or, art. 3, alin. (1) al Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, prevede că în toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

Interesul superior al copilului dictează, pe de o parte, că legăturile copilului cu familia acestuia trebuie menținute, cu excepția cazurilor în care familia sa dovedit a fi deosebit de necorespunzătoare. Pe de altă parte, este evident, că în interesul copilului să se asigure dezvoltarea sa într-un mediu sănătos, în temeiul articolului 8 din Convenție Europeană a Drepturilor Omului, și de a lua astfel de măsuri care ar contribui la o dezvoltare mai bună a copilului.

Așadar, pentru a fi stabilite raporturile dintre părinți și copil, urmează a fi efectuată o examinare aprofundată a întregii situații familiale și o serie întregă de factori, în special factori de natură factuală, emoțională, psihologică și materială, cu o preocupare constantă pentru a determina care ar fi cea mai bună soluție pentru copil.

Pornind de la criteriile de mai sus, Colegiul lărgit, observă că după desfacerea căsătoriei dintre Ala Pavlicenco și Andrei Pavlicenco, domiciliul copilului minor a fost stabilit cu mama, prin hotărâre judecătorească. Mai mult, această hotărâre nu a fost contestată de intimat, fiind de acord cu soluția adoptată. Ulterior, recurenta fiind cetățean al României, cu domiciliul în mun. Iași, reședința în mun. Focșani (f.d. 70) și angajată în calitate de inginer în cadrul SC „Natura” SRL (f.d. 13), are intenția de a stabili domiciliul minorului în România, deoarece este în așteptarea de a dobândi cetățenia Română pentru fiica XXXXXX. Însă, pentru stabilirea domiciliului copilului și perfectarea actelor de identitate românești, este nevoie de acordul tatălui, perfectat notarial.

În acest context, instanța de recurs menționează că într-adevăr, în conformitate cu prevederile art. 1 alin. (4) din Legea nr. 269 din 09 noiembrie 1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, în cazul în care minorul pleacă să se domicilieze în străinătate, este necesar consimțământul, exprimat prin declarație, al ambilor părinți ale căror semnături se legalizează notarial, iar în cazul altor

reprezentanți legali - consimțământul acestora, exprimat prin decizie a autorității tutelare.

În cadrul ședinței de judecată din 10 octombrie 2018 a Judecătoria Anenii Noi, sediul Central, intimatul a invocat dezacordul cu solicitarea de a permite stabilirea domiciliului copilului minor în România, deoarece nu o să-și vadă fiica (f. d. 81 - verso). Totuși, din explicațiile intimatului, rezultă că el nu avea întrevederi constante cu copilul său, acestea fiind neregulate. În plus, în perioada când mama era plecată în România, minorul rămânea cu bunica, dar nu cu tatăl său. Acest comportament al intimatului nu a fost susținut printr-o argumentare plauzibilă din partea lui.

În aceste condiții, instanța de recurs consideră că refuzul tatălui de a permite stabilirea domiciliului copilului său în altă țară, apare ca o împotrivire nemotivată asupra posibilității copilului de a se instala într-o altă țară, alături de mama sa.

Astfel, instanța de recurs menționează că, atât prima instanță, cât și instanța de apel, urma să ia în considerare faptul că intimatul recunoaște că nu-i poate acorda copilului o asistență materială mai mare decât a fost dispusă anterior prin hotărâre judecătorească. Mai mult, el nu a încercat să combată argumentele reclamantei – recurente Ala Pavlicenco potrivit cărora acesta nu a manifestat interes de a comunica cu copilul, nu a participat activ și eficient la educația și întreținerea acestuia. În orice caz, luând în considerare vârsta fragedă a copilul, minorul necesită o îngrijire și un comportament mai special.

Pe de altă parte, Colegiul largit notează că recurenta este domiciliată în România, este angajată în aceeași țară, are surse de venit suficiente pentru întreținerea copilului, ceea ce favorizează asupra drepturilor părintelui, deoarece interesul superior al copilului, reiese anume din aceste detalii. Or, copiii nu trebuie să mai fie considerați proprietatea părinților ci trebuie să fie recunoscuți ca indivizi având propriile drepturi și nevoi. De fapt, un părinte nu poate avea dreptul, în temeiul articolului 8 al Convenției, de a lua măsuri care ar putea dăuna sănătății și dezvoltării copilului (a se vedea *Elsholz vs Germania*, 13 iulie 2000, parag. 50 și *T.P. și K.M. vs Regatul Unit*, 10 mai 2001, parag. 71).

Prin urmare, în speță, părinții, fiind divorțați, trebuie să creeze copilului lor cele mai bune condiții pentru un trai decent și dezvoltare intelectuală, chiar dacă faptul dat conduce la despărțirea cu unul dintre părinți.

Din aceste considerente, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție opinează că solicitările recurente sunt întemeiate și pasibile de a fi admise, cu permiterea stabilirii domiciliului copilului minor Ana Pavlicenco în România și perfectarea actelor de identitate românești, fără acordul tatălui.

Suplimentar, instanța de recurs menționează că potrivit art. 17 al Legii nr. 338 din 15 decembrie 1994 cu privire la drepturile copilului, copilul separat de un părinte sau de ambii părinți, care locuiește în Republica Moldova sau în orice altă țară, are dreptul să întrețină relații personale și contacte directe regulate cu cei doi părinți ai săi, dacă aceasta nu contravine intereselor lui.

La fel, Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, în art. 9 alin. (3), stipulează că Statele părți vor respecta dreptul copilului, separat de cei doi părinți ai săi sau de unul din ei, de a întreține relații personale și contacte directe cu

cei doi părinți ai săi, afară de cazul că acest lucru este contrar interesului superior al copilului.

În acest context, instanța de recurs relevă că dreptul tatălui de a comunica și interacționa cu copilul său nu va fi restricționat, acesta având posibilitatea de a-și vedea copilul de ori câte ori acesta va considera necesar. Mai mult, până în momentul de față, intimatul nu a demonstrat că recurenta i-a îngădit într-un anumit mod întâlnirile lui cu fiica. Totodată, acesta nu a cerut stabilirea domiciliului fiicei lui cu el, cât timp recurenta era plecată peste hotarele țării. Așadar, prezentarea de către intimat a unui refuz nemotivat de a da acordul pentru determinarea domiciliului peste hotare, consolidează prioritatea dreptului copilului la libera circulație, manifestată prin posibilitatea domiciliului sale în altă țară cu unul din părinți și primirea educației necesare.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a confirma incidența temeiului indicat la articolul 432 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă și a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale.

Pe această cale, în baza argumentelor livrate de părți, coroborate cu înscrisurile anexate la dosar, Colegiul judiciar notează că greșelile de aplicare a legii și de constatare a unor circumstanțe în lipsa unor probe pertinente pot fi corectate prin casarea deciziei atacate și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii în acord cu articolul 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă. Or, evaluarea efectuată de instanța de recurs a fost susținută pe deplin de materialele cauzei, iar ambele părți au beneficiat de un proces în contradictoriu și au avut posibilitatea reală de a comenta în scris și de a depune observații în cadrul acestei proceduri.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia instanței de apel în partea respingerii capătului de cerere cu privire la permiterea stabilirii domiciliului copilului minor în România și permiterea perfectării actelor de identitate românești, fără acordul tatălui, este neîntemeiată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Ala Pavlicenco, reprezentată de avocatul Mihail Balaban, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel.

În conformitate cu art. 445, alin. (1), lit. b) și alin. (3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Ala Pavlicenco, reprezentată de avocatul Mihail Balaban.

Se casează decizia din 21 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în partea respingerii capătului de cerere cu privire la permiterea stabilirii domiciliului copilului minor în România și permiterea perfectării actelor de identitate românești, fără acordul tatălui, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, prin care:

Se admite capătul de cerere cu privire la permiterea stabilirii domiciliului copilului minor în România și permiterea perfectării actelor de identitate românești, fără acordul tatălui.

Se permite stabilirea domiciliului copilului minor XXXXXX XXXXXX, născută la 20 octombrie 2011 în România și perfectarea actelor de identitate românești, fără acordul tatălui Andrei Pavlicenco XXXXXX.

În rest, decizia din 21 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, se menține.
Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Ion Druță

Maria Ghervas

Iurie Bejenaru

Victor Burduh